

'LA HABITACIÓN DE AL LADO'

La nova pel·lícula de Pedro Almodóvar, protagonitzada per Tilda Swinton i Julianne Moore, es va estrenar divendres als cinemes. També compta amb Juan Diego Botto i Victoria Luengo.

EL DESEO

CINEMA

COM ES FILMA LA MORT DIGNA?

A banda de *La habitación de al lado*, d'Almodóvar, que s'ha estrenat aquesta setmana, la mort assistida ha format part dels guions d'algunes de les pel·lícules més reconegudes i aclamades

“Vull sentir-me acompanyada. Amb això ja en tinc prou”. És senzillament això el que diu Tilda Swinton a Julianne Moore quan decideix

demanar-li que li faci costat en la decisió que ha pres. Vol morir dignament. És *La habitación de al lado*, de Pedro Almodóvar, que s'ha estrenat aquest divendres als cinemes després de guanyar el Lleó d'Or al passat festival de Venècia. “No és un assumpte polític, sinó humà. Les persones hem de ser lliures per viure i també per morir quan la vida ens resulti insofrible”. Colpeix sentir el cineasta pronunciar aquestes paraules mentre agraeix el seu premi. Colpeix perquè dona fe no només d'una opinió pròpia sinó de la responsabilitat que assumeix en tant que personalitat pública mundial, un artista respectat i reconegut arreu del món que es pronuncia de forma clara i precisa sobre un tema eternament incòmode, un tabú allargassat en el temps que topa amb moltes restriccions de la moral i la religió. Amb molts governs que temen abordar-lo i legislar-lo amb valentia. El sol fet que algú com Almodóvar decideixi fer un film sobre la necessitat del dret a morir dignament va molt més enllà del mer esdeveniment filmic, cinematogràfic o creatiu: és una aportació cívica a una realitat social, a una reivindicació llargament proscria, silenciada i mal vista, si no perseguida i penalitzada. Una necessitat humana, sí, que encara l'any 2024 és font de desconfiances i mirades suspicaces. Sense anar gaire lluny, a les emissores radiofòniques finançades per

OSCARITZATS

A sobre, un fotograma de *Mar adentro*, el film d'Alejandro Amenábar que va guanyar l'Oscar al millor film de parla no anglesa.

A la dreta, *Million dollar baby*, que va guanyar l'Oscar a la millor pel·lícula i va valdre la segona estatueta a Clint Eastwood com a director després de *Sense perdó*.

l'Església –n'hi ha una d'estatal i una de catalana– si aquests dies s'hi menciona *La habitación de al lado*, hi ha una consigna clara i obligatòria: no es pot pronunciar la paraula *eutanàsia*.

Ve a tomb mirar una mica enrere i rebuscar en la memòria cinèfila quan va aparèixer al cinema per primera vegada la idea de la mort digna, la possibilitat de l'eutanàsia. Tal vegada sigui al clàssic antibel·licista *Johnny va agafar el seu fusell* (1971) el primer cop que, sense subterfugis ni metàfores, s'abordava de forma inequívoca. Va ser el gran Dalton Trumbo –recordem, el guionista d'*Espàrtac*, que havia sigut un dels grans noms perseguits per la Cacera de Bruixes– el qual, per al seu debut a la direcció, va optar per adaptar la seva pròpia novel·la: la història d'un soldat de la Primera Guerra Mundial que es desperta a l'hospital i s'adona de les múltiples mutilacions que ha patit. Davant d'un panorama tan terrible, no dubta a clamar perquè el deixin desaparèixer d'aquest món. A qui ho pot demanar? Sempre acostuma a ser una de les grans preguntes. És, recordem-ho, la gran pregunta que posa sobre la taula *Mar adentro* (2004), el film d'Alejandro Amenábar que va guanyar l'Oscar al millor film de parla no anglesa i que porta al cinema l'odissea vital de Ramón Sampedro. Potser el cas més conegut de tots, el que va despertar les consciències de molts sobre un tema eternament silencià, el cas del gallec paraplègic que va portar fins a les últimes conseqüències la reivindicació de la mort digna. *Mar adentro* va guanyar l'Oscar, sí, però és que l'any anterior la mateixa categoria va recaure en *Les invasions bàrbares* (2003), de Denys Arcand, que també aborda de

ple el tema: un home malalt de càncer terminal accepta que el final arriba, refusa qualsevol continuació de tractament i diu als seus éssers estimats que vol acomiadar-se d'ells. Déu n'hi do com els dos guardons consecutius van col·locar internacionalment sobre el mapa el debat de l'eutanàsia.

ALTRES ÈXITS CINEMATogrÀFICS

Entre el film de Trumbo i els d'Arcand i Amenábar, dues fites incontestables, hi trobem un corol·lari de films que, de forma més o menys velada, també van atrevir-s'hi. És el cas de *La meva vida és meva* (1981), intimista adaptació d'una obra de teatre que va triomfar a Broadway, en què Richard Dreyfuss dona vida a un escultor que queda paralític després d'un fort accident de cotxe. La seva vida, no cal dir-ho, canvia de manera molt brusca. I també la de la seva família. No s'acostuma a mencionar aquest film quan es parla de cinema, i bé que ho mereix, per la seva singularitat bastant a contracorrent al Hollywood de primers anys

vuitanta i, sobretot, per la molt convincent creació de Dreyfuss. Sí que és força més popular *La meva vida sense mi* (2003), d'Isabel Coixet, que si bé no toca de ple la decisió de la mort digna sí que colpeix com mira de cara i sense subterfugis la irremeiable malaltia que pateix la seva protagonista, de tan sols vint-i-tres anys i mare soltera. També *Coses que importen* (1998) que retrata la lluita contra el càncer des del nucli familiar, els recels, les suspicàcies i la manera de mirar de cara la imminència del final quan aquest és un horitzó inexorable i el malalt ja desitja que arribi.

Com podríem oblidar *Million Dollar Baby* (2005), de Clint Eastwood? Com podríem oblidar la història d'amistat entre els protagonistes, la humanitat i l'emoció que transpiren tots els racons del film? I, sobretot, com oblidar el final, quan la decisió, dolorosa i inevitable, es materialitza? La sensibilitat d'Eastwood per retratar una mirada a l'eutanàsia tan profunda i complexa ha convertit el film en un clàssic modern, una obra estimada a tot el món. Igual que ho és *Amor* (2012), l'obra d'art de Michael Haneke i el matrimoni d'ancians que ja no volen perllongar la seva vida i desitgen un final junts. Jean-Louis Trintignant i Emmanuelle Riva, dos recitals, dues creacions que són dues obres mestres. I acabem molt més a prop de casa. Amb la que sens dubte és la millor de totes les pel·lícules de Cesc Gay. *Truman* (2015), el regal de conèixer com es filma l'amistat, amb sensibilitat extrema per als matisos, els dubtes, el dolor del comiat. Com Ricardo Darín confia en el seu amic de l'ànima, Javier Cámara, per acompanyar-lo en la decisió de no tractar més la malaltia que l'està corcant. La dignitat, la generositat i el sentit de la vida. ●

‘Mar adentro’
va despertar les
consciències de
molts sobre un tema
eternament silencià